KOALICJA NA RZECZ
OCALENIA POLSKIEJ SZKOŁY

Warszawa, dnia 16 listopada 2026 r.

Koalicja na Rzecz Ocalenia Polskiej Szkoły
www.ratujmyszkole.pl
krops@ratujmyszkole.pl

Szanowna Pani
Prof. Anna Beata Kwiatkowska
Przewodnicząca Rady ds. monitorowania wdrażania
reformy oświaty im. Komisji Edukacji Narodowej
Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy
ul. Górczewska 8, Warszawa

Szanowna Pani Przewodnicząca.

Informujemy Radę o stanowisku Koalicji na Rzecz Ocalenia Polskiej Szkoły (KROPS), skupiającej 95 organizacji społecznych, wobec propozycji projektu podstaw programowych z zakresu języka polskiego dla szkół ponadpodstawowych Instytutu Badań Edukacyjnych.

KROPS odrzuca projekty podstaw programowych z zakresu języka polskiego dla szkół ponadpodstawowych w formie zaproponowanej 22.10.2026 r.

W dniu 6 listopada br. Koalicja na Rzecz Ocalenia Polskiej Szkoły (KROPS) zorganizowała specjalny briefing prasowy poświęcony wyłącznie ocenie projektów podstaw programowych dla szkół ponadpodstawowych z zakresu języka polskiego, jakie Instytut Badań Edukacyjnych przygotował w ramach Reformy26. Kompas jutra na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej i zaprezentował 22 października.

Nagranie dostępne pod linkiem:

https://www.ratujmyszkole.pl/krops-odrzuca-projekty-podstaw-programowych-instytutu-badan-edukacyjnych/

W briefingu wzięli udział praktykujący nauczyciele poloniści oraz eksperci: Hanna Dobrowolska [Ruch Ochrony Szkoły, koordynator KROPS, autorka podręczników do j. polskiego], Agnieszka Pawlik-Regulska [prezes Stowarzyszenia „Nauczyciele dla Wolności", koordynator KROPS, nauczycielka j. polskiego w warszawskim liceum], Anna Piasecka [wieloletni nauczyciel j. polskiego w warszawskich liceach]. Prelegentki przedstawiły szczegółowe zastrzeżenia do rozwiązań proponowanych przez Instytut Badań Edukacyjnych, jak: rok bazowy w klasach pierwszych, odejście od chronologii w przekazywaniu wiedzy, rezygnacja z kształcenia historyczno-literackiego, likwidacja obszernego kanonu lektur obowiązkowych na rzecz dowolnych propozycji lekturowych do wyboru itp.

Ponadto omówiły zagrożenia, jakie projekty IBE stwarzają dla poziomu nauczania języka polskiego oraz kształtowania tożsamości młodego pokolenia, pozbawionego wspólnych korzeni kulturowych – w razie wprowadzenia proponowanego modelu kształcenia opartego na dowolności i subiektywnej interpretacji tekstów. Wskazano na radykalną zmianę celów kształcenia, które są podstawą Reformy 26. Kompas Jutra, a wśród nich na dobrostan, klimatyzm i pragmatyzm, które wyparły szacunek dla wartości i tradycji literackiej oraz wskazanie na wymiar aksjologiczny i symboliczny kultury.

Nauczyciele i eksperci KROPS zwrócili się do Ministerstwa Edukacji Narodowej z żądaniem odrzucenia projektów w obecnym kształcie, a nade wszystko – przywrócenia fundamentalnego celu kształcenia polonistycznego, jakim do 2024 r. było: „Kształcenie postawy szacunku dla przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej".

Nie wyrażono zgody na model proponowany przez IBE.

Powyższe wnioski z briefingu oraz rozszerzone szczegółowe i krytyczne opinie nauczycieli-praktyków zostały następnie przedstawione podczas spotkania przeprowadzonego on-line w ramach prac zespołu Instytutu Badań Edukacyjnych ds. podstaw programowych z zakresu języka polskiego przez dr Kingę Białek w dniu 12.11.2026 r. Licznie skorzystaliśmy z zaproszenia na te otwarte konsultacje.

Podkreśliliśmy w nich po raz kolejny błędne założenia projektu zespołu: postawienie na iluzoryczny i powierzchowny dobrostan ucznia [ograniczający jego własny wysiłek umysłowy, pracę nad sobą, kształtowanie woli] oraz na pragmatyzm nauczania – kosztem kształtowania osobowości ucznia i rozwoju jego intelektu opartego na rzetelnej, usystematyzowanej wiedzy.

W przypadku języka polskiego nastawienie na sprawczość, proces, pracę zespołową, metody aktywizujące, kreatywność, wybór ucznia – bez należytych podstaw i konkretnej wiedzy przekazanej w postaci wartościowych tekstów literackich z różnych epok, poznawanych w uporządkowanej kolejności z racji kontekstu epok i stosowanej konwencji – grozi subiektywizmem i relatywizmem interpretacji oraz przypadkowością potencjalnych wyborów uczniów. Będzie to skutkować wiedzą powierzchowną i fragmentaryczną, pozbawioną punktów odniesienia do całości dorobku kultury naszego kręgu cywilizacyjnego, w tym polskiej literatury.

Reforma 26. Kompas Jutra to całościowa transformacja oświaty wzorowana na globalnym ponadnarodowym projekcie Learning Compass 2030 OECD, według której „absolwenci szkół winni być praktycznymi agentami zmiany", i zarazem eksperyment na żywym organizmie oświaty. Realizowana jest w pośpiechu, bez pilotaży i polskich pogłębionych badań.

Język polski wg założeń programu IBE nie ma współtworzyć zrębów tożsamości narodowej, nie ma kształtować postawy szacunku dla wartości – prawdy, dobra i piękna – oraz dla polskiej tradycji literackiej i osiągnięć przeszłości. Pominięty został wymiar aksjologiczny i symboliczny kultury; o wartościach mówi się ogólnikowo i dopuszczając wszystko, a zarazem nie wskazując niczego jako wartości nadrzędnej. Budzi to sprzeciw szerokiego środowiska nauczycieli i rodziców, jakie reprezentuje Koalicja.

Nagranie ze spotkania w dn.12.11.26 znajduje się w zasobach zespołu dr Kingi Białek.

Wnosimy o radykalne zmiany celów kształcenia i sposobów ich realizacji w projekcie podstawy programowej z zakresu języka polskiego przekazanym do MEN.

Koordynatorzy KROPS w imieniu 95 organizacji społecznych

Hanna Dobrowolska, Ruch Ochrony Szkoły

Agnieszka Pawlik-Regulska, Stowarzyszenie Nauczycieli i Pracowników Oświaty „Nauczyciele dla Wolności”

Elżbieta Lachman, Polskie Forum Rodziców

dr Zbigniew Barciński, Stowarzyszenie Pedagogów NATAN

d/w

1. Ministerstwo Edukacji Narodowej